

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU RAPORU

Esas No : 1/619

30.05.2012

Karar No: 21

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca 03/05/2012 tarihinde Başkanlığınıza sunulan 1/619 esas numaralı *“Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Tasarısı”* Başkanlığınız tarafından 15/05/2012 tarihinde tali olarak Komisyonumuza, esas olarak İçişleri Komisyonuna sevk edilmiştir. Teklif Komisyonumuzun 24 Mayıs 2012 tarihli 10’ncu toplantısında, İçişleri Bakanlığı temsilcilerinin katılımıyla incelenip görüşülmüştür.

Kanun Tasarısı ile,

- Yabancıların Türkiye’ye giriş ve çıkışları, vize ve ikamet hususları, mevcut mevzuatın yetersiz kalması sebebi ve uluslararası normlara uygun düzenlemenin gerekliliği altında yeniden düzenlenmiş ve uygulamada yaşanan sıkıntıların önüne geçilmesi hedeflenmiştir.

- Hali hazırda uluslararası korumaya ilişkin herhangi bir kanun bulunmaması ve bu alanda karşılaşılan sorunların idari düzenlemeler yoluyla çözülmeye çalışılması nedeniyle bu eksikliğin giderilmesi öngörülmektedir.

- Düzenlenen diğer önemli bir husus da sınır dışı etme uygulamasına ilişkin olarak karar alma sürecine ve durumlarına ilişkin bir çerçeve sunulmasıdır.

- Yabancılarla uyum hususu da ilk kez düzenlenmektedir. Buna göre; yabancıların ve uluslararası koruma başvurusu ve statüsü sahibi kişilerin toplumla uyumu, toplumun da bu kişilerle uyumu hedeflenerek çift yönlü uyum vurgulanmaktadır.

-Özel ihtiyaç sahibi gruplar için de düzenlemeler getirilmekte ve bu grupların ihtiyaçları gözetilmektedir.

- İçişleri Bakanlığına bağlı bir kuruluş olarak faaliyet gösterecek olan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları düzenlenmekte ve teşkilat ve personel yapısı belirlenmektedir.

Tasarı hakkında yapılan görüşmelere geçildikten sonra Komisyon Başkanı;

-İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun mülteciler ve sığınmacılar hakkında faaliyetlerini sürdürmekte olan bir alt komisyonu olduğu için bu konularda devam eden bir çalışması olduğunu,

- Türkiye'nin uzun yıllardır Avrupa ülkelerine yapılan göçlerde transit ülke olduğunu, ancak son yıllardaki ekonomik performansla birlikte artık Türkiye'nin de hedef ülke haline geldiğini,

- Ekonomik gelişmeyle beraber bu gelişmeden pay almak isteyen yabancıların olabileceğini ve bunun göçlere neden olacağını,

- Bu yüzden göç olgusunu iyi yönetebilmek için uluslararası standartlara uygun bir göç kanununa ihtiyacımızın olduğunu,

- *Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Tasarısı*'nin doğru zamanda düzenlenerek, göç olgusuna uygun teşkilat oluşturma, mevzuat düzenleme ve insanlarımızı yeni bir bakış açısı kazandırma noktasında gerekli olduğunu,

- Ülkemize gelen göçü iyi yönetirsek bu yönetimin bizlere katkısının olacağını, aksi halde çevre ülkelerdeki dostlarımızla sıkıntılar yaşayabileceğimizi,

belirtmiştir.

Tasarı üzerinde yaptığı sunuş konuşmasında hükümet temsilcisi,

- Yabancıların iş ve işlemleri ile göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti gibi örgütlü suçlarla doğrudan bağlantılı olan düzensiz göçe konu insan hareketlerinin, tüm dünyayı olduğu gibi ülkemizi de yakından ilgilendiği ve ülkemizin coğrafi, stratejik konumu nedeniyle, tarih içerisinde önemli göç akınlarıyla karşı karşıya kaldığı, kalmaya da devam ettiği, ülkemize çeşitli amaçlarla gelen yabancıların sayılarında her geçen yıl önemli artışlar olduğunu,

- AIHM'nin ülkemiz aleyhine vermiş olduğu son dönem kararları, göç ve iltica alanında yasal düzenlemelerin yapılmasını elzem kıldığı, bu çerçevede, Türkiye'nin göç yönetimi alanında taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler ve AB müktesebatıyla uyumlu göç ve iltica mevzuat altyapısının oluşturulmasının son derece önemli olduğunu,

- Yasal ve yasa dışı yollarla gerçekleşen göç hareketlerini düzenleyen mevzuat ve kurumsal altyapımız, ülkemizin bugünkü ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kaldığı ve tasarının göç alanında yeni bir kurumsal yapılanmayı mümkün kılan, göç ve uluslararası koruma alanını ayrıntılı şekilde düzenlediğini,

- Tasarı ile uluslararası insan hakları standartlarına uyumlu göç ve uluslararası koruma sistemi, kurumsal yapılanmayla birlikte hayata geçirileceği ve ülkemizin kısa ve uzun dönemli göç politika ve stratejilerinin belirlenmesine de imkân tanınacağını,

- Yasal göç alanını oluşturan çalışma ve ikamet izinleri ile vize işlemlerinde, etkin ve sistematik bir yapı getirilecek, bürokratik işlemler olabildiğince azaltılarak tutarlılık ve güvene dayalı bir göç yönetimi anlayışının hakim kılınmasının sağlanacağını,

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin bu alandaki hükümleriyle tam uyum sağlanarak ülkemiz aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından verilen ihlal kararlarının önüne geçilmesinin öngörüldüğünü,

- Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Tasarısının insan hakları alanında önemli bir boşluğu dolduracağını,

belirtmiştir.

Tasarının tümü üzerinde gerçekleştirilen görüşmelerde, Milletvekilleri;

- Türkiye'nin geçmişte Avrupa'ya yapılan göçlerde transit ülke konumunda olduğunu, ancak günümüzde transit ülke konumunda olmanın yanı sıra hedef ülke haline de geldiğini, bu yüzden tasarının yabancılar ve göç olgusuna dair bir hukuki düzen oluşturmasının önemli olduğunu,

- Bu alanda eksikliklerin genel düzenleyici bir kanun olmaması nedeniyle idari düzenlemelerle aşmaya çalışıldığı, tasarısıyla birlikte Kanun düzeyinde, yabancıların temel hak ve hürriyetlerinin güvence altına alınmasıyla, idari uygulamalarda da istikrarın sağlanmasına yardımcı olunacağını,

- Özellikle son 15 yılda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ülkemiz aleyhine verdiği kararlarda, yabancıların temel hak ve hürriyetlere erişiminde sorunlar yaşandığı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'in tespit ettiği hukuki boşlukların ve eksikliklerin Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Tasarısı tarafından giderileceği ve gelecekte göç ve iltica alanında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından ülkemiz aleyhine verilebilecek kararların önüne geçilmesi bakımından tasarıda gerekli düzenlemelerin yapıldığını,

- Tasarının İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu temel çalışma alanı olan insan haklarıyla ilgili önemli standartlar getirdiğini,

- Yabancılarla yönelik bakış açısının "güvenlik ve ekonomi odaklı" olmaktan çıkarılarak "insan hakları odaklı" bir bakış açısına dönüştürülmesi yönünde önemli bir düzenleme olduğunu,

- Tasarının 4'ncü Maddesi Geri Gönderme Yasağını düzenleyen 2'nci fıkrasının çıkarılmasının "*1'nci fıkranın, düzenlendiği haliyle, uluslararası hukuk ve ilgili içtihatla uyum*

sağladığı ve Türkiye aleyhine sonuçlanacağı aşikar bulunan davaları engelleyici bir nitelik taşıdığı ve uluslararası insan hakları hukuku ve mülteci hukukunun temel ilkelerinden biri olarak sayılan ve uluslararası teamül hukukunun bir ilkesi haline gelmiş olan ‘geri göndermeme’ ilkesinin, herhangi bir istisnaya tabi tutulmaksızın yazılmasının gerekliliği” nedeniyle uygun olacağını,

- Tasarının 22’nci maddesi 1’nci fıkrasında yer alan i) bendine, Valiliklere başvuru zaten (b) bendinde belirtilen nedenle ve istisnai olarak mümkün olduğu için gerek olmadığı, bu yüzden i) bendinin madde metninden çıkarılmasının uygun olacağını,

- “Öğrenci İkamet İzni” başlıklı 38’nci maddenin burada madde bütünlüğünün sağlanması, dilinin sadeleşmesi ve madde içi tekrarlardan kaçınılması açısından 1’nci fıkrada yer alan “bir yıllık sürelerle” ibaresi ile “ve uzatılır” ibaresinin çıkarılmasının uygun olacağını,

- Son olarak 56’ncı maddesinde yer alan “...Türkiye’yi edebilmeleri için yedi günden az olmamak üzere otuz güne kadar süre tanınır...” hükmünün, uygulanabilir bir süre olması açısından, “yedi günden az olmamak üzere” ibaresinin “on beş günden az olmamak üzere” şeklinde değiştirilmesinin faydalı olacağını,

Hükümet temsilcisi, Tasarıdaki değişiklik önerilerine ilişkin olarak,

- Tasarının 4’ncü Maddesi Geri Gönderme Yasağını düzenleyen 2’nci fıkrasının çıkarılmasına ilişkin görüşe, olumlu baktıklarını,

- Tasarının 22’nci maddesi 1’nci fıkrasında yer alan i) bendinin b) bendi ile “aynı anlama gelmesi nedeniyle” çıkarılmasında mahzur olmadığını,

- Öğrenci İkamet izinlerine ilişkin 38’nci maddesindeki bir yıllık sürelerle” ibaresi ile “ve uzatılır” ibaresinin çıkarılmasına olumlu baktıklarını,

- 56’ncı maddesinde yer alan “yedi günden az olmamak üzere” ibaresinin “on beş günden az olmamak üzere” şeklinde değiştirilmesinin hazırlık yapılabilmesi açısından daha uygun olacağı düşüncesiyle olumlu baktıklarını,

belirtmiştir.

Teklif üzerinde yapılan görüşmeler sonunda, tasarı üzerindeki genel uygunluk görüşünün esas komisyon olan İçişleri Komisyonu’na bildirilmesine karar verilmiştir.

Raporumuz İçişleri Komisyonu’na sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.